INFORMATIE OVER

Delier (acute verwardheid)

Uw familielid of naaste is in ons ziekenhuis opgenomen vanwege een ziekte, ongeval, operatie of om een andere reden. Tijdens de opname kan uw familielid of naaste acuut verward raken. In deze folder geven wij wat meer uitleg over deze vorm van verwardheid, die wij ook wel een delier noemen.

Wat is een delier?

Een delier is een plotseling (acuut) optredende verwardheid en hangt samen met lichamelijke problemen. Een delier is vaak tijdelijk. De periode van verwardheid varieert van enkele dagen tot enkele weken. Als de lichamelijke toestand verbetert, wordt de verwardheid meestal minder. Hoe lang een delier duurt, hangt af van de ernst van de lichamelijke aandoening en de leeftijd en de conditie van de patiënt.

Wat zijn de verschijnselen?

Mensen met een delier of acute verwardheid kunnen de volgende verschijnselen vertonen:

- Problemen met richten en vasthouden van de aandacht.
- Onrust.
- Verlaagd bewustzijn: de patiënt is minder helder dan normaal, alsof de dingen langs hem heen glijden in een soort dromerigheid. Het contact verloopt daardoor soms moeilijk, vooral in het begin.
- Geheugenstoornissen: de patiënt vergeet dingen na heel korte tijd. Dit gebeurt niet bewust: zijn geheugen laat hem in de steek. Vooral dingen die net of heel kort geleden gebeurd zijn, weet de patiënt niet meer.
- Gedragsveranderingen: omdat de patiënt geen vat meer heeft op zichzelf en zijn omgeving, kan hij anders dan anders reageren. Hij kan zich waakzaam, achterdochtig of zelfs agressief opstellen. Sommige patiënten trekken zich juist erg terug, terwijl ze dat normaal niet zouden doen.

- Waarnemings- en denkstoornissen: de patiënt met een delier ervaart de werkelijkheid vaak anders. Hij hoort of ziet bijvoorbeeld dingen die er niet zijn. Voor de patiënt zijn die waarnemingen heel realistisch; u kunt ze niet uit zijn hoofd praten. De patiënt kan ook last krijgen van achtervolgingswaanzin of het idee hebben vergiftigd te worden.

Vaak zijn de verschijnselen sterk wisselend. Momenten van onrust wisselen af met momenten van verlaagd bewustzijn, of momenten van normale helderheid.

Oorzaken

Een delier kan verschillende oorzaken hebben. Een bekende oorzaak is alcohol (delirium tremens). Meestal heeft een delier niet met alcohol te maken maar met andere factoren, zoals: ingrijpende operaties, hart- of longziekten, ontstekingen of stoornissen in de stofwisseling.

Acute verwardheid kan verder ontstaan door hersenletsel (bijvoorbeeld een hersenschudding), medicijngebruik (bijvoorbeeld pijnstillers), stress, angst of te weinig slaap. Ook het verblijf op een andere (voor hem vreemde) ziekenhuiskamer kan een delier uitlokken.

Behandeling

Om een delier te behandelen moet de oorzaak ervan weggenomen worden. Wanneer de verwardheid een gevolg is van een lichamelijke aandoening, zal de arts proberen die aandoening op te sporen en te behandelen. Daarnaast zijn er medicijnen die de verschijnselen van een delier verminderen. Soms is een lid van het geriatrieteam en/of een psychiater betrokken bij de behandeling.

Wanneer de patiënt erg onrustig is, zijn soms maatregelen nodig om te voorkomen dat hij uit bed valt en zich pijn doet, of dat hij bijvoorbeeld een infuus lostrekt. De behandelend arts zal in zo'n geval aan u uitleggen welke maatregelen nodig zijn en waarom.

In enkele gevallen zijn vrijheidsbeperkende maatregelen nodig. Dit zijn maatregelen die de bewegingsvrijheid van de patiënt beperken, zoals het gebruik van bedhekken of een band rond het middel. We begrijpen dat dit voor u niet prettig is om te zien en we willen er met u alles aan doen om dit te voorkomen. Meer informatie hierover vindt u in de folder ‘Vrijheidsbeperkende maatregelen (interventies)’.

Wat kunt u doen?

Mensen in een delier kunnen vaak moeilijk communiceren. Hieronder vindt u enkele adviezen om de patiënt zo veel mogelijk steun te geven en om zo goed mogelijk contact met hem te leggen:

- Vertel wie u bent en wat u komt doen, en herhaal dit zo nodig.
- Vertel de patiënt waar hij is en wat hij daar doet, welke dag het is en hoe laat. Probeer de patiënt te betrekken bij het hier en nu, bijvoorbeeld door een krant of foto's mee te nemen.
- Spreek rustig en in duidelijke zinnen, stel eenvoudige vragen, bijvoorbeeld: Heb je lekker geslapen? in plaats van: Heb je lekker geslapen of ben je steeds wakker geweest? De patiënt kan onrustig worden als u te veel vraagt. Het is dan voldoende om er gewoon te zijn.
- Let erop dat de patiënt zo nodig zijn bril en/of gehoorapparaat gebruikt.
- Breng eigen kleding en schoenen mee, zodat de patiënt overdag aangekleed kan worden.
- U kunt beter niet meegaan in de waanideeën van de patiënt. Spreek hem niet tegen, maar maak hem wel duidelijk dat u de dingen anders waarneemt. Maak er geen ruzie over, maar probeer het onderwerp te veranderen naar bestaande personen en echte gebeurtenissen.
- Bezoek is erg belangrijk, maar zorg ervoor dat er niet te veel mensen tegelijk komen (liever niet meer dan twee). Dit is vermoeiend en verwarrend. Als u met meer personen op bezoek komt, ga dan aan één kant van de patiënt zitten zodat hij zich op één punt kan richten.
- Om onrust en angst bij de patiënt te verminderen is het voor hem meestal prettig als u wat vaker of langer op bezoek komt. Soms kan het helpen als u ook ’s nachts bij hem in de kamer overnacht. Dit noemen we ‘rooming in’.

Vragen?

Hebt u na het lezen van de teksten nog vragen, dan kunt u die stellen aan de behandelend arts of verpleegkundige van de afdeling.

Tot slot

De informatie over een delier bestaat uit oriënterende teksten, geschreven voor mensen die te maken hebben met patiënten met een delier. Deze informatie kan niet altijd recht doen aan iedere individuele situatie. Waar wij in de tekst spreken over 'de patiënt' en 'hij', bedoelen

wij uiteraard ook vrouwelijke patiënten.

Afdelingen

Psychiatrie polikliniek

Telefoonnummer	020-634 6206
Route	2e etage - zuid

Geriatrie polikliniek

Telefoonnummer	020-634 6253
Route	2e etage - zuid

https://www.bovenij.nl/aandoening-behandeling/delier-acute-verwardheid/delier-acute-verwardheid
Deze download is gemaakt op 22-11-2026 om 23.10 uur.